

● Crisisperikelen: Pensioenstelsel mogelijk ter discussie, steun voor banken ●

Negatief economisch nieuws blijft de markten overspoelen. Het jaar is nu meer dan twee maanden oud en van enig uitzicht op herstel lijkt nog geen sprake. Wie had er kunnen denken dat veel banken alleen nog bestaansrecht hebben door interventies en maatregelen van overheden en centrale banken? Wie had er kunnen denken dat er wellicht drastisch moet worden ingegrepen in ons alom geroemde pensioenstelsel? Beleggers zagen al miljarden euro's in rook opgaan. Dat raakt het vermogen van u als belegger en wellicht ook uw koopkracht als belegger.

Pensioenfondsen ondergaan momenteel hetzelfde lot, met mogelijk dezelfde consequenties daar waar het gaat om de koopkracht. Dit laatste is allerminst zeker, maar het treft nu wellicht ook de mensen die zelf helemaal niet beleggen, maar van nature spaarders zijn. Het kan dus het directe inkomen (box I) raken, noodzakelijk voor het levensonderhoud.

Een aantal van de grootste bedrijfstakpensioenfondsen kampt met problemen rondom de dekkingsgraad. De Nederlandsche Bank stelt deze op een minimum van 105%, terwijl een aantal niet verder komt dan 90%. De grote vraag momenteel is of een ingreep op dit moment onvermijdelijk is of niet. Het antwoord daarop is zeker niet eenvoudig, gezien het feit dat een dergelijke beslissing gemaakt wordt in een periode dat de gehele financiële wereld bijna letterlijk op zijn kop staat. Wellicht is het verstandiger om van gedachten te wisselen over een mogelijke toekomstige aanpassing van het stelsel en de beslissing uit te stellen tot stabielere tijden. U zou zich ook op het standpunt kunnen stellen dat zachte heelmeeesters stinkende wonden maken en dat ingrijpen, indien noodzakelijk, een must is, ongeacht de mondiale economische situatie.

Dan rijst meteen de vraag hoe er dan ingegrepen zou moeten worden. Diverse opties behoren tot de mogelijkheden: langer doorwerken dan tot de 65-jarige leeftijd, kortom de pensioenleeftijd verhogen, mogelijke aanpassingen/correcties in de indexatie van pensioenen of het verhogen van de te betalen pensioenpremies. Koopkrachtbehoud staat hoog op het lijstje van menig politicus en ook op dat van menig burger uiteraard. Verlagen van de koopkracht komen zeker de huidige economie niet ten goede. De toch al terughoudende consument zal immers nog minder bereid zijn het geld te laten rollen. Kortom, welke van de beslissingen ook genomen wordt, het zal zeer waarschijnlijk een impopulaire maatregel betreffen, maar wellicht onvermijdelijk.

De onrust rond de financiële instellingen zoals banken en verzekeringsmaatschappijen is naast bovenstaande ook nog allerminst geluwd. Zo rapporteerde de Royal Bank of Scotland het grootste verlies in de Britse geschiedenis ooit. Gevolg was dat alle beursgenoteerde banken neerwaarts werden meegezogen door dit slechte nieuws. Enkele dagen later bracht overheidssteun in Nederland weer enige lucht en mochten de koersen van

de Nederlandse financials weer in een spurt omhoog. Al met al kunnen we zeker niet spreken van een stabiele situatie. Angst regeert nog steeds en banken zijn nog altijd niet bereid de kredietkraan weer verder open te draaien. Gevolg is dat er zelfs afspraken noodzakelijk zijn, zoals tussen Wouter Bos en ING. Een bijkomende afspraak is immers dat ING € 25 miljard leent aan de Nederlandse markt. Het is ongekend dat dit soort afspraken noodzakelijk blijken te zijn. Stimuleren dat banken weer geld gaan uitlenen, is klaarblijkelijk geen sinecure. Wanneer er dan al wordt geleend, wordt het voor ondernemers en particulieren duidelijk dat de gehanteerde risico-opslagen nog altijd bijzonder hoog zijn. Geldverstrekkers schatten de risico's nog altijd hoger in dan voorheen, maar laten we eerlijk zijn dat past ook in deze tijden van onzekerheid of we het nu leuk vinden of niet. Ook al zijn er banken die geheel of gedeeltelijk zijn genationaliseerd, een bank is geen overheid. Overheden zijn mogelijk in staat een impuls te geven aan een economie omdat er nu eenmaal sprake is van overheidsbelangen binnen de huidige bankwereld. Dan heb je als overheid wat in de melk te brokkelen. Natuurlijk heb ik de hoop dat van dit soort afspraken een stimulerende werking voor de gehele bankwereld uitgaat, mits dit uiteraard op een verantwoorde wijze plaatsvindt.

De wereld blijft voorlopig nog even zuchten onder het negatieve nieuws. Het zij zo. We zullen toch met elkaar vooruit moeten blijven kijken en het wachten is op de eerste tekenen van herstel. Momenteel is er bijna niemand die zich durft te wagen aan een uitspraak over een mogelijke draai van de economie. Voor de AEX werd in de peilingen voor dit jaar veelal een slotstand van rond de 300 punten genoemd. De beurzen lopen vaak op de economische situatie vooruit. Uitgaande van deze peilingen zou 2010 een beter jaar moeten worden. We zijn 2009 nog maar amper begonnen en uiteindelijk is er bij dit soort peilingen sprake van een hoog koffiedikgehalte. Ik zou eigenlijk willen zeggen: Even geduld alstublieft.

F Friesland Bank

Bauke Monsma is vermogensadviseur en werkzaam bij Friesland Bank in Leeuwarden. Vragen of reacties kunt u mailen naar: batfriesland@frieslandbank.nl

Voor de in deze publicatie verwerkte gegevens is gebruikgemaakt van bronnen die door Friesland Bank betrouwbaar worden geacht. Deze publicatie bevat algemene informatie en houdt geen advies of aanbeveling in tot het doen van bepaalde transacties. De beloning van de opsteller van deze publicatie is niet gekoppeld aan door Friesland Bank verrichte zakenbanktransacties voor bedrijven die in deze publicatie worden genoemd. Meer algemene informatie over onze beleggingsaanbevelingen kunt u vinden op www.frieslandbank.nl onder Particulieren/Beleggen.